І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

"Svoboda" 81-83 Grand St.
Jersey City 3, N. J.
HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-2740
Тел.: з Ню Йорку:
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXVIII. Ч. 243. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 21-го ГРУДНЯ 1961 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, DECEMBER 21, 1961 No. 243. VOL. LXVIII.

ОПОЗИЦІЯ ПОГОДИЛАСЯ НА ТИМЧАСОВИЙ УРЯД В ДОМІНІКАНСЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ

Санто Домінго. — Найбільша опозиційна партія Національна Громадянська Унія заявила 19-го грудня, що вона погоджується на плян президента д-ра Баляґера зорганізувати тимчасовий уряд, поки зможуть відбутися загальні вибори. Урядові функції мала б тимчасово виконувати окрема рада. Представник опозиції заявив, що його партія буде пильно слідкувати за тим, що робитиме тимчасовий уряд, і одночасно опозиція висловила своє невдоволення з того факту, що д-р Баляґер залишається в характері президента країни. Його не любить опозиція тому, що він є єдиним залишком старого режиму диктатури родини Трухільйо. Опозиція не є вдоволена також і з того, що Конґрес є відрочений, а не розв'язаний, а також і з того, що суддів Найвищого Суду не може звільняти Державна Рада, яка виконуватиме функції тимчасового уряду. Згідно з пляном д-ра Баляґера Державна Рада має скликати конституанту найпізніше до 16-го серпня 1962-го року. Загальні вибори мали б відбутися на основі тої конституції, що її ухвалить Конституанта. Ці вибори мусять відбутися до 20-го грудня 1962-го року. Державна Рада складатиметься з 6-ох членів, її головою має бути д-р Баляґер аж до своєї резиґнації. Він заявив, що зрезиґнує аж тоді, коли Організація Американських Держав відкличе санкції, наложені на Домініканську Республіку. Ці санкції є економічні і політичні, бо перервані є політичні взаємини з Санто Домінго. Провідник опозиції генерал - майор Рафаель Рамон Родріґез Ечаварія, який контролює збройні сили країни, заявив, що він підтримує плян президента Баляґера. Покищо не подали прізвищ членів Державної Ради, але опозиція має на них погоджуватися. Прийняття опозицією пляну президента Баляґера закінчує довготижневу кризу в цій Республіці, яка не могла знайти спільної мови між представниками збройних сил, що підтримують президента Баляґера, та представниками опозиції, які домагалися його негайної резиґнації. В цій кризі головну ролю відограв генерал Ечаварія, який не хотів допустити до того, щоб наглі зміни які проєктувала опозиція пошкодили країні, яка десятки років була під владою диктатора.

Представник департаменту праці за більшу урядову опіку над безробітними

Вашинґтон. — Комісар статистики в департаменті праці Е. Кляб, зізнаючи в сенатсько-палатній підкомісії в справах економічної статистики, твердив, що до зменшення високого числа безробітних треба в першу чергу економічного поліпшення, і також федеральної допомоги в ділянці перешколу робітників, опіки та проводу над ними, коли вони є без праці. Комісар Кляб хотів би зменшити той відсоток безробітних, який тепер виносить ще коло 6 відсотків всіх робітних сил країни. Федеральний уряд повинен зокрема зайнятися тими молодими робітниками, які кожного року в числі майже двох мільйонів з'являються на ринку праці. Коло 1970-го року кожного року число нових робітників виноситиме по три мільйони річно. Представник промислу Джордж Дж. Геґедорн гадає, що причиною безробіття є зависокі кошти продукції і недостатня ощадність американців, яка спричиняє недостачу капіталів.

Уряд плянує збільшити платні високим урядовцям

Вашинґтон. — Уряд задумує внести до Конґресу проєкт збільшення платень найвищим урядовим працівникам, щоб їх заохотити до праці в урядових аґенціях. Приватні підприємства краще винагороджують працю своїх співробітників, і тому фахівці не радо голосяться до державної служби. Члени Президентового кабінету тепер дістають по $22,500, і мали б діставати по $30,000 — до $35,000. Платні інших вищих співробітників урядових аґенцій мали б бути збільшені з теперішньої найвищої ставки $18,500 до $25,000 річно. Президент мав би мати теперішню платню — $100,000 і на видатки; віце - президент також — $35,000 і видатки. Уряд не хоче зрівнювати платень своїх урядовців із приватними заробітками, бо урядова служба дає ще й іншу винагороду: як престиж, певність праці і сатисфакцію з важливости для країни виконаної праці.

В Луїзіяні переміг у виборах консервативний демократ Джо Ваґґонер

Шрівпорт, Луїзіяна. — 19-го грудня відбулися тут доповнюючі вибори до Конґресу, в яких переміг консервативний демократ 43-річний Джо Ваґґонер свого республіканського противника 67--річного Чарлтона Лайонса. Ваґнер дістав 31,277 голосів, а Лайонс — 27,571. Ця перемога консервативного демократа збільшує демократично - республіканську коаліцію проти деяких проєктів уряду Кеннеді. Ваґґонер є прихильником расової сеґреґації. Він займе пост покійного конґресмена Овертона Брукса, який помер, і буде конґресменом до кінця 1962-го року.

В АМЕРИЦІ

● **Департамент рільництва** стверджує, що канадійський експорт до Куби в перших сімох роках цього року потроївся в порівнянні з тим самим часом з 1960-го року. Цього року Канада продала Кубі товарів на суму $18.3 мільйона, а 1960-го року $5.8 мільйона. Вивіз рільничих продуктів ще більше зріс в цьому році, коли експортовано товарів на суму $5.5 мільйона, а минулого року — $1.2 мільйона.

● **Продавці ялинок** в Ню Йорку стверджують, що глибокий сніг в Канаді і в північній частині ЗДА спричинив те, що до міста привезли менше ялинок, як минулого року. З провінції Нова Шкотія в Канаді цього року вже привезли 142 залізничі вагони ялинок, а минулого року в тому самому часі — 162 вагони. Зла погода перешкодила стинати ялинки в лісах.

● **Д-р Роберт Ястров** із Крайової Аеронавтичної і Космічної Адміністрації заявив, що сонашні плями в дні 30-го березня і 1-го квітня цього року дозволили встановити зв'язок із цим явищем на Сонці і з магнетичними полями на Землі.

● **В бостонському** очному шпиталі американські лікарі перевели успішні операції очей королеві Саудові з Савді Арабії, знявши з обидвох очей катаракти. Операція одного ока відбулася 11-го грудня, а другого 18-го. В операціях брали участь 5 лікарів.

Батько Президента Джозеф П. Кеннеді важко занедужав

Вест Палм Біч, Флорида. — 19-го грудня 73-річний батько Президента Джозеф П. Кеннеді важко занедужав після полудня, і його негайно відвезли до шпиталю св. Марії, в якому він лікується в тому відділі, що його сам уфундував. Колишній амбасадор до Англії грав перед полуднем в ґольфа, і вернувшися до дому, почувся дуже ослабленим та бажав відпочити. З лікарських кол повідомили, що Джозеф Кеннеді нездужає на частинний параліч. Президент ще вранці був на Флориді. Довідавшися у Вашинґтоні про батькову недугу, Президент головував ще на нарадах Крайової Ради Безпеки від 4 до 5-ої години по полудні, і після того від'їхав автом на летовище Андрюс, звідки відлетів на Флориду, де був вже перед 8-ою годиною вечері. Там відвідав батька в шпиталі, і після того молився в шпитальній каплиці. Коло недужого батька були і інші: син генеральний прокуратор Роберт Кеннеді та донька пані Стівен Е. Смит. Лікарі ствердили, що настав внутрішній вилив крови до мозку, і що не можливо переводити операцію. Хворий не говорить. Президент відкликав пресову конференцію в середу у Вашинґтоні, але наради з англійським прем'єром Мекмілленом таки може відбудуться в четвер і п'ятницю, 21-го і 22-го грудня.

Айзенгавер підтримує плян Кеннеді лібералізувати закордонну торгівлю

Вашинґтон. — Колишній президент Д. Д. Айзенгавер опублікував свою заяву про те, що він в розмові з колишнім своїм державним секретарем Крістіяном А. Гертером заявився за те, щоб ЗДА лібералізували свою торгівлю з західними країнами, зменшуючи так митні тарифи, щоб був можливий більший імпорт до ЗДА закордонних товарів. Айзенгавер сказав, що американська торговельна політика повинна бути така „гнучка, щоб давала можливість реаґувати на встановлення в Европі Спільного Торговельного Ринку". Айзенгавер сказав, що лібералізація закордонної торгівлі принесе користі американській економіці. Гертер заявив в конґресовій підкомісії для справ закордонної торгівлі, що ЗДА повинні стати членом Евр. Торг. Ринку.

Між Великою Британією і Канадою відкрито безпосередній телефонічний зв'язок

Лондон. — У вівторок дня 19 грудня відбулося урочисте відкриття безпосередньої телефонічної каблевої лінії, яка зв'язуватиме Велику Британію і Канаду. Довершила відкриття цієї лінії королева Єлисавета II розмовою з канадійським прем'єром Джаном Діфенбейкером в Оттаві. Королева говорила із своєї резиденції Буґінґгемського палацу в Лондоні, стверджуючи в розмові, що ця кабельна лінія зв'язуватиме від тепер ще тісніше Велику Британію і Канаду. Відповідаючи королевій, прем'єр Діфенбейкер заявив, що Британська Спільнота може бути горда на конструкцію цього безпосереднього телефонічного зв'язку, який у майбутньому пов'язуватиме Канаду теж і з Австралією і Новою Зеляндією з допомогою кабля прокладеного через Тихий Океан. Кошти конструкції цього кабля виноситимуть в цілому 246.400.00 долярів, половину з чого покриє Велика Британія.

Міні домагається розв'язки проблеми автоматизації праці

Вашинґтон. — Голова Американської Федерації Праці — Конґресу Індустрійних Організацій Джордж Міні заявив у спільній конґресовій економічній комісії, що „інтензивна автоматизація праці є важливіша, як збалянсовання бюджету". Міні сказав, що „в останніх кількох роках було більше технологічної автоматизації у фабриках як в цілій давнішій історії". Голова АФП КІО сказав про механізацію праці таке: „Ми знаємо, що машини заступають людину. І на це вони є. Але коли ми маємо мати внаслідок механізації праці сім або вісім мільйонів безрорбітних, тоді можна говорити про те, що ціллю машини є знищити американський спосіб життя". Міні потвердив, що число безробітних є в дійсності більше, ніж його показують дані про безробітних. Уряд повинен зробити все можливе, щоб направити ситуацію на ринку праці і зредукувати число безробітних. І директор економічного досліду при Торговельній Палаті ЗДА д-р Емерсон Т. Шмідт сказав, що уряд повинен більше працювати в цьому напрямку, щоб зменшити число безробітних.

● **Пані Ф. Д. Рузвелт** вислала депешу до державного секретаря Діна Раска, критикуючи його за те, що він під час візити в Мадриді хвалив еспанський уряд генераліссімуса Франціска Франка. Пані Рузвелт заявила, що Франко „перейшов основи волі", і тому вона не може зрозуміти, як член уряду ЗДА може хвалити еспанського диктатора. Деякі часописи коментують, що пані Ф. Д. Рузвелт гостро виступає проти Франкової диктатури, але сама вже кілька разів відвідувала диктаторів в Москві. Секретарка пані Рузвелт заявила, що це хтось невідомий повідомив часописи про цю „депешу", якої пані Рузвелт зовсім не висилала.

М. Біґус з Торонта, голова Б-ва кол. Вояків ІД УНА, відвідав редакцію „Свободи"

Джерзі Сити. — М. Біґус, діючий після смерти д-ра Л. Ортинського — голова Головної Управи кол. вояків 1-ої Дивізії УНА, бувши на засіданні названої Головної Управи організації „Дивізійників" у Филаделфії 16-17 ц. м., зупинився в поворотній дорозі до Канади в Ню Йорку, головно для справ, зв'язаних з квартальником „Вісті Комбатанта". За умовою між Головними Управами ОбВУА і Братства „Дивізійників", це об'єднаний орган обох тих українських комбатантських організацій. М. Біґус відвідав редакцію „Свободи", з головним редактором якої, А. Драґаном, сидів колись на одній гімназійній лавці. *На фото:* п. М. Біґус, зліва, і ред. Ів. Кедрин.

ТЕПЛА ЗУСТРІЧ ПІСЛЯ СОВЄТСЬКОГО ВЕТА

Індійський амбасадор Б. К. Неру з жінкою вітають совєтського амбасадора Михаїла Меншікова на реситалі в індійській амбасаді у Вашинґтоні. Зустріч була підкреслено тепла з уваги на совєтське вето в ОН, яке припинило заходи Об'єднаних Націй проти індійської інвазії на Ґоу.

МІЖ КАТАНҐОЮ І УРЯДОМ КОНҐА ЙДУТЬ ПЕРЕГОВОРИ — АМЕРИКА Й ОН ПОСЕРЕДНИЧАТЬ

Елізабетвіль. — В столиці конґолійської провінції Катанґи Елізабетвілі настало затишшя, дармащо військо ОН перейшло ще до наступу проти будинків централі бельгійської рудокопної компанії, з яких острілювано їх. Зрештою запанувало перемир'я на час конференції, яка почалась в місті Кітоні між катанґійським президентом Мойсе Чомбе й прем'єром центрального конґолійського уряду Сирілем Адулою. Кожний з них має при собі кількох своїх міністрів. З Чомбе прибув до Кітоні американський амбасадор Едмунд Ґуллійон, а з Адулею прибули до Кітоні три представники ОН д-р Ралф Банче з централі ОН в Ню Йорку та Роберт Ґарднер з Гани і Махмуд Хіярі з Тунісії, які вже раніше посередничили між центральним урядом Конґа і катанґійським президентом Чомбе. Вигляди на порозуміння все ж дуже малі, бо конґолійський уряд стоїть на становищі, що Мойсе Чомбе мусить визнати конґолійський основний закон, за яким Конґо є одностайною державою з 6-ма провінціями, що їх тимчасові президенти підлягають центральному урядові. Чомбе рішуче відмовляється таке підписати. Американський амбасадор і названі дипломати з Об'єднаних Націй стоять до диспозиції, як посередники, якщо треба буде мирити розсварених конґолійців та викувати якісь компромісові формули щодо устрою конґолійської держави та зокрема прав і компетенцій амбітного катанґійського президента.

Сподіваються закінчення французько-арабської війни в Альжирі

Альжир. — Західні обсерватори в Альжирі покликуються на „компетентні джерела" своїх інформацій про недалекий кінець близько восьмирічної війни між арабськими партизанами й французькою адміністрацією. Тайні переговори між висланниками Франції й закордонно-революційного уряду Альжиру велися від довшого часу в Женеві, Римі і Бейруті. Підсумками тих розмов займаються тепер обидві сторони — уряд в Парижі та альжирсько - арабська націоналістична верхівка з своїм осідком в Туніссі. Найповажніші труднощі викликає узгіднення подробиць щодо перехідного стану між воєнним перемир'ям та плебісцитом, якого не хоче виректись Франція. Альжирсько - арабські націоналісти переконані, що той плебісцит висловиться за самостійністю Альжиру, але французький уряд вважає, що поруч із цим більшість висловиться не за повним відірванням Альжиру від Франції, а за дальшим з нею культурно - економічним пов'язанням. В Альжирі живе 9 мільйонів арабських автохтонів поруч із півтора мільйоном европейців. Найбільшою загадкою є становище альжирських европейців з антиарабськими націоналістичними настроями після проголошення угоди між французьким урядом і арабським націоналістичним проводом. Гадають, що скрайня правиця під проводом тайної Військової організації не матиме успіху і підпорядкується в якійсь формі новому порядкові.

Українські вчені візьмуть участь у наукових конвенціях в Шикаґо

В днях 27-го до 30-го грудня ц. р. відбудуться в Шикаґо річні з'їзди американських і канадійських літераторів, мовознавців, славістів, назвознавців й ін. наукових працівників. Передбачено коло 5 тисяч учасників цих конференцій, згуртованих у таких наукових товариствах, як Асоціяція Модерних мов Америки (АМА), Американська Асоціяція Вчителів Слов'янських і Східньо-Европейських мов (ААТСЕЕЛ), Американське Діялектологічне Т-во (АДС), Американське Назвознавче Т-во (АНС) й ін. Головна квартира з'їздів буде в Палмер Гавз, там таки будуть відбуватися виклади й дискусії поодиноких груп. На цих конференціях передбачена участь українських науковців із Америки й Канади. З доповідями виступлять: проф. І. Павлє із Університету в Синсиннаті, Огайо (30-го грудня в АНС), проф. Яр Рудницький із Манітобського університету (27 грудня в МЛА) про український етимологічний словник та 30-го грудня доповідь в АНС про назву „Святогор" й ін. Крім них передбачена участь проф. В. Лева з Скрентону, проф. К Біди з Оттави, проф. І. Малицького з Синсиннаті й інші. В четвер 28-го грудня відбудеться зібрання Комітету Бібліографії МЛА з участю професора Яр. Рудницького, що очолює українську секцію бібліографічного річника МЛА: „Амерікен Бібліоґраф". В п'ятницю ввечері відбудеться бенкет Американського Назвознавчого Т-ва в кімнаті 17 Пальмер Гавз, в якому крім членів товариства можуть взяти участь гості — не члени АНС. Загальна сесія усіх з'їздів з доповідями, доступними для широкої публіки, відбудеться в четвер 8,30 в Гренд енд Стейт Балрум.

СОВЄТИ ЗАКЛАЛИ 99-ТЕ „ВЕТО" В РАДІ БЕЗПЕКИ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ

РАДА БЕЗПЕКИ ОН БЕЗСИЛЬНА БУДЬ-ЩО РІШИТИ В СПРАВІ ВОЄННОЇ АКЦІЇ ІНДІЇ

Об'єднані Нації. — Совєтський Союз зголосив у вівторок 19 грудня ц. р. на Раді Безпеки Об'єднаних Націй в дебаті над справою збройної акції Індії за прилучення до себе трьох колоніяльних португальських посілостей, — 99-те з черги „вето" проти заклику до перемир'я. Резолюцію з таким закликом зголосили західні держави. Крім Совєтів, що голосували „проти" й тим своїм голосом заблькували ту резолюцію, „проти" голосували також Об'єднана Арабська Республіка, Цейльон і Ліберія. Ці три азійсько -африканські країни зголосили іншу резолюцію, яка закликала Португалію, щоб вона співпрацювала з Індією у справі ліквідації свого колоніяльного посідання на півострові Індії. Проти тієї резолюції голосувало сім держав, а „за" голосували СССР і названі три азійсько - африканські країни. Тому, що резолюція, яка провалиться на Раді Безпеки ОН, мусить, для своєї важности, осягнути дві треті голосів Генеральної Асамблеї, а азійсько - африканські країни мають в Об'єднаних Націях тепер вже майже половину мандатів, плюс 11 комуністичних країн, то та західня резолюція не має ніяких шансів успіху. Зрештою, вона стала вже й так безпредметною, бо воєнна акція Індії — як можна було передбачувати — тривала всього 48 годин і закінчилась захопленням всієї заміреної території. Індійські війська майже не стрічали спротиву. Людських жертв небагато, хоч згинуло вісім індійських моряків, а по стороні португальців є кільканадесять ранених. Де перебуває португальський губернатор Ґої, бриґадир Мануель Антоніо Вассальо е Сільва покищо невідомо, але португальський капітан, командант португальської поліції в столиці Ґої Панґін офіційно зголосив капітуляцію. В індійський полон дісталось кругло 2.500 португальських вояків. Індійський командуючий генерал перейняв тимчасову адміністрацію в зайнятих обширах. Тамошнє автохтонне гіндуське населення захоплено вітало вмаршовуючі індійські війська. Індійська командатура проголосила звернення до мешканців колишніх португальських колоній, що свобода всіх мешканців та ненарушність майна ґарантована і що всі мають вернутись до своєї праці. З в'язниці звільнено коло сотні політичних в'язнів.

Американський амбасадор в ОН Адлей Стівенсон, застерігшись, що він не торкається меритуму справи й індійських прав до тих португальських колоній на території Індійського півострова, висловив глибоке стурбування з приводу знехтування членами Ради Безпеки Об'єднаних Націй принципової постанови чартеру ОН про стосування виключно тільки мирних засобів у полагодженні територіяльних спорів. Стівенсон пригадав долю Ліґи Націй, яка стала припечатаною з моментом, як вона виявилась нездібною спротивитись збройній акції. Стівенсон заявив, що становище азійсько - африканських країн в цій справі виявило, що члени Об'єднаних Націй можуть перекреслювати засадничі постанови чартеру ОН, якщо це лежить в їхньому інтересі. Він добачив у цьому зародки „смерти Об'єднаних Націй".

Індонезія приготовляється до наїзду на Західню Ґвінею

Якарта. — Півмільйонова індонезійська армія, що стоїть під командуванням генерала Абдул Гаріса Насуціона, поставлена в стан бойової готовости, щоб тільки чекати на наказ від президента Сукарна, коли має розпочатись „визволювання" Західньої Ґвінеї, до якої Індонезія має претенсії, як до частини своєї території. Коли Голляндія признала своїй колонії Голляндській Індії незалежність і ті острови проголосили свою державу під назвою Індонезії, Голляндія затримала західню частину Ґвінеї, ставши на становищі, що цей острів не належить до архіпелагу, що його охопила державність Індонезії. Східня частина є під правлінням Австралії. През. Сукарно натякнув на можливість недалекого наступу проти Західньої Ґвінеї у своїй промові з нагоди відкриття першого атомового реактора в центральній Джаві (Яві), збудованого совєтськими грішми. Приявний совєтський амбасадор, очевидно, підлив оливи до вогню, цілком солідаризуючись із індонезійськими претенсіями супроти Західньої Ґвінеї; у совєтському інтересі є послабити Голляндію і створити ще один театр війни в Океанії. Голляндські збройні сили в Західній Ґвінеї не переступають 3.000 військовиків піхоти, летунства і моряків. За газетними коментарями, воєнна акція Індії проти португальських колоніяльних посілостей підбадьорила Індонезію та переконала през. Сукарна, що можна відважитись на воєнну акцію проти Голляндії, не звертаючи уваги на чартер Об'єднаних Націй.

У СВІТІ

● **ЗДА відмовились взагалі прийняти ноту СССР** в справі арештування і видачі Совєтам для суду німецького генерала Адольфа Гойзінґера, який є головою постійної військової Комісії НАТО у Вашинґтоні. Незя 16-х років Совєти пригадали собі, що треба оскаржити ген. Гойзінґера у воєнних злочинах, хоч той зізнавав в Нюрнберзькому процесі, де у трибуналі сидів також совєтський представник, не як підсудний, а як свідок, що його минуле було докладно перевірене. Американський уряд ствердив, що совєтська нота в цій справі взагалі не годиться, щоб її приймати і на неї відповідати.

● **Східньо - німецькі комуністи** офіційно запротестували проти американських військових транспортів, що користуються автострадою між західнім Берліном і Заходом, їдучи 110 миль впоперек східньо - німецької території. Східньо - німецький „уряд" назвав ті транспорти „провокацією". ЗДА не відповіли навіть на той протест і в минулий понеділок одна сотня західньо - берлінського американського гарнізону знову переїхала тим шляхом, щоб взяти участь у маневрах на території Західньої Німеччини.

● **В Катанзі** вбито французького фінансового дорадника уряду Мойсе Чомбе, Жана Кльод Фавра, та ранено двох журналістів, між ними кореспондента „Н. Й. Геральд Трибюн". Коли вони їхали автом з столиці Катанґи до сусідньої Північної Родезії, щоб відтіль надати через пошту звідомлення за кордон, з недалекого катанґійського військового табору обстріляно авто з базуки. Ранених перевезено до шпиталю в Північній Родезії.

● **Об'єднані Нації**, які роз'їхались на Різдвяні ферії, мають зійтись знову 15 січня, щоб дебатувати над двома справами: португальської колонії Анґолі в Африці та території Руанда-Урунді, яка є під вірчою адміністрацією Португалії. Африканські країни, які мають нині поважний голос в Об'єднаних Націях, настояли, щоб обов'язково ці дві справи розглянути. Що станеться з усіми іншими неполагодженими справами з денного порядку Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй, це невідомо.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City and Foreign Rates:: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J

Успішна поїздка

Триденна подорож президента Кеннеді і його дружини до південно-американських країн Венесуелі та Колюмбії була не тільки видатним особистим успіхом Президента, але й великим успіхом З'єдинених Держав у їхніх взаєминах з Південною Америкою. Відвідини президентської пари у столицях названих країн — Каракасі та Боготі — проходили в надзвичайно теплій атмосфері і ані трохи не були затьмарені сподіваними антиамериканськими демонстраціями комуністичних і інших елементів. Населення обидвох столиць ентузіястично вітало Президента ЗДА і його дружину, висловлюючи цим не тільки свою прихильність до ЗДА, але й віру та надію на ефективну підтримку збоку цієї волелюбної країни.

Офіційні відвідини Президента З'єдинених Держав Америки у Венесуелі і в Колюмбії відрізнялися своїми настановами і стилем від усіх дотеперішніх відвідин американських президентів у різних країнах світу, в тому числі й Південної Америки. Вони не обмежилися розмовами Президента і його дорадників з урядами даних країн, але були спрямовані передусім на встановлення і зміцнення контакту з широкими масами населення. Найважливішими моментами в цих відвідинах були не офіційні зустрічі і промови, але урочисте покладення Президентом ЗДА перших цеглин під започатковане в Каракасі і в Боготі будівництво нових шкіл і десятків тисяч житлових будинків для незаможного населення.

Цей суспільний момент був підкреслений також у виступах президента Кеннеді. Промовляючи на влаштованих у його пошану урочистих прийняттях, Президент звертався до урядових провідників, індустріялістів та великих землевласників із закликами визнати свої помилки в минулому і зрозуміти свої зобов'язання та відповідальність супроти населення їхніх країн, зокрема щодо поліпшення їхнього життьового стану. Доки ці провідні верстви не виявлять бажання причинитися своїми засобами для національного розвитку, доки вони не будуть готові не тільки користати з усіх дібр, але й започаткувати потрібні земельні і податкові реформи, доти не може бути й мови про добробут і господарський розвиток у країнах Південної Америки — попереджав їх президент Кеннеді, стверджуючи водночас, що коли вони не підуть на це, то втратять своє посланництво і провідництво, і тоді заговорить насильство. З другого боку, президент Кеннеді звертався у своїх промовах до тих, що не були приявні за пишно заставленими столами офіційних прийнять в урядових резиденціях — до мільйонів мешканців міст і сіл, до робітників і селян, до жінок, стурбованих прохарчуванням і вихованням своїх дітей, передаючи їм слова віри і надії, що їх важке положення покращає, що у Вашингтоні й у столицях їхніх власних країн є люди, які починають змагатися за те, щоб незаможне селянство і робітництво мало що їсти, мало дах над головою і відповідні школи для навчання своїх дітей. На це сповнене віри послання президента ЗДА відповідало населення відвідуваних ним країн з такою ж глибокою вірою в здійснення його слів, захоплено зустрічаючи його і його дружину.

Мала свою вимову і виведена президентом Кеннеді візія вільного життя в економічно розвинених уже країнах Південної Америки, яку в цій своїй візії порівнював він із розбудованими з допомогою американського пляну Маршалла країнами Західньої Европи, що так разюче контрастують із жорстокістю, похмурістю і нуждою комуністичної Східньої Европи. Цією пригадкою, цим протиставленням президент Кеннеді підкреслив, що тільки в умовах свободи та демократії можливе краще майбутнє народів Південної Америки.

Успішна поїздка президента Кеннеді до Венесуелі і Колюмбії дозволяє вірити в те, що по-такій же правильній лінії розвинуться й дальші взаємини між ЗДА і всіма країнами Південної Америки.

ОН на шляху до розвалу.

Об'єднані Нації нараховують тепер 104 члени, а впродовж 1962 року зростуть імовірно до круглої цифри 120. І за всіма познаками такий раптовий зріст членства ОН та узалежнення всіх рішень цієї організації у щораз більшій мірі від азійсько - африканських країн, які не мають ніякого зрозуміння для справ поза Азією та Африкою і значно скріпили впливи совєтського бльоку, — усі ці нові чинники, поруч із старим розкладовим чинником, що ним є Совєтський Союз із правом „вета" в Раді Безпеки, — помалу, але певно ведуть ОН до загину.

В останніх днях сталися події, які кинули на цей процес розкладу ОН яскраве світло. Під натиском азійсько - африканських країн, що їх лідером є Індія, Рада Безпеки провела 24-го листопада ц. р. резолюцію про вжиття збройної сили задля викинення з Конга чужинецьких військовиків і дорадників, що діють там поза рямцями акції Об'єднаних Націй. Внаслідок цієї резолюції від 5-го грудня ц. р. йде в Катанзі війна. Ця акція поставила перед світом засадничий запит: для чого засновано Об'єднані Нації, яка їхня місія у світі і як вона її проводить? За чартером ОН найпершим її завданням є запевнити світові „мир і безпеку". Відомо, що в добі перманентної холодної війни більшість енергії ОН йшла на лявірування між СССР і Заходом, на лагодження льокальних конфліктів млявими резолюціями без реального змісту. Коли приходили такі грубі порушення чартеру ОН, як здавлення Москвою мадярської революції, воєнна акція Британії і Франції проти Єгипту, чи агресія проти Тибету, Об'єднані Нації були цілком безсильні й обмежувались ухвалами, які не мали ніякого впливу на хід подій. Бо коли Британія і Франція припинили свою акцію і відкликали війська з Єгипту, то лише тому, що та акція могла спричинити розрив з Америкою і їх політичну ізоляцію, з уваги на одночасне вороже становище Москви. В одному лише випадку Кореї ОН могли правильно і переконливо зареагувати, але тільки тому, що тоді СССР бойкотував Об'єднані Нації і його представника не було на вирішних засіданнях Ради Безпеки. Нинішній виступ Індії проти Португалії і плянований виступ Індонезії проти Голляндії вказують на повну затрату пошанівку до Об'єднаних Націй у тих азійсько - африканських країнах, які ніби були найревнішими підпорами тієї установи, як інструмента миру.

Грізним „мементо" для Об'єднаних Націй були заяви речників британського уряду під час дискусії у палаті громад в минулий понеділок 18-го ц. м. Міністер закордонних справ лорд Гюм заявив, що „Об'єднані Нації можуть засіяти зерно самознищення", і найбільшу небезпеку для них добачив у тому, що вони — як показує акція в Катанзі, — можуть стати „установою партійно - політичною" і керуватися „двома мірками". При цьому він ствердив „захитання балянсу відповідальности, встановленої в чартері ОН". — „Одна країна і один голос — це дуже добра ідея, але коли тим голосом не користуватись мудро, дискретно, толерантно і стримано, тоді виходить ніщо інше, як демонстрація безвідповідальности". Лорд Гюм загрозив, що Британія припинить грошову підтримку для ОН. Ще гостріше висловився його заступник, лорд Данді; який ствердив, що „багато репрезентантів в ОН є понад міру нерозумними та безвідповідальними і їхнє голосування часто диктується найглупішими та найбільш егоїстичними мотивами"...

Коли такі слова падають в британському парляменті з уст речників такого звичайно делікатного й обережного британського уряду, то це — характеристичний симптом, що вже й у столицях західніх великодержав починають усе більше сумніватись у корисність тієї установи, яка зійшла на манівці і не всилі ані протидіяти комуністичній агресії, ані розв'язати конструктивно будь-яку поважну справу.

МІЖ КАПІТОЛЕМ І БІЛИМ ДОМОМ...

СПАДЩИНА ДЖАНА БИРЧА

В часі другої світової війни, після японського нападу на Перл Гарбор, діяв у Китаї християнський (баптистський) місіонар родом з Джорджії в ЗДА, Джан Бирч. У 1942-му році він вступив добровольцем до американської армії і у війні проти Японії дослужився до ранги капітана. Через десять днів після капітуляції Японії Дж. Бирч, бувши в уніформі американського капітана з офіційною мирною місією в опанованій комуністами частині Китаю, тоді союзника Америки, був брутально вбитий. Американський капітан в уніформі... в часі миру.. вбитий „союзниками"..

Чимало драматичних подій стало тоді сенсацією дня. Але про трагічну смерть місіонара, капітана Джана Бирча не було газетних новинок. Державний департамент — міністерство закордонних справ, має свою тактику: в ній інколи стосується засаду „не дратувати москаля", як це знаємо від самого Діна Раска. Виявляється, що була також засада „не дратувати червоного китайця", і ця засада змусила державний департамент „забути" трагічну й геройську смерть Джана Бирча, американського патріота. Так бодай кажуть тепер. І ще кажуть, що це приховані комуністи в цій країні так повели діло. Так кажуть і пишуть. В кожному разі, треба було п'яти років упертих старань родини Джана, допомоги тодішнього сенатора Новленда і інших, щоб зняти з цієї події печать таємниці.

І ось в останніх роках життя і смерть Джана Бирча стали „патріотичною спадщиною", що розбурхує пристрасті чимраз ширших верств американського громадянства; ім'я Джана Бирча стало символом і назвою ідеологічно-політичного руху, спрямованого проти комунізму та його явних, неявних і, здається, уроєних союзників у цій країні.

Рух цей спонукав і Президента висловитись недавно проти „екстремістів", а в Конгресі досі вже чимало слів сказано „за" і „проти" організації Джана Бирча. Не одна сторінка „Конгресового рекорду" присвячена їй. Генеральний прокуратор Роберт Кеннеді висловив кілька терпких та іронічних уваг про новий рух, заявляючи, що не варто брати його поважно. Губернатори зацікавились Товариством Джана Бирча, а губернатор Бравн з Каліфорнії запитав генерального прокуратора про його опінію в тій справі. Ця опінія, хоч і офіційний документ, але витримана в тоні покпивання з нової організації, попала також у „Конгресовий рекорд". Цікаво, і напевно не без значення, що насміхи, покпивання, натяки на брак здорового глузду в засновника та членів „Т-ва Джана Бирча" стали частою формою пресової критики. Іронія і насміхи бувають інколи ознакою слабої власної позиції, зброєю слабшого, запевняють члени Товариства. В кожному разі, воно покищо росте числом членів і прихильників.

У 1954-му році появилася книжка „Життя Джана Бирча". Її автор Роберт Велч, багатий індустріяліст, фабрикант цукорків з Масачусетсу, нащадок старого роду баптистів, що поселились у Північній Каролайні ще на початку 18-го століття. Від бизнесу його заінтересування звернулось до політики. Небезпека комунізму, особливо його просочування до цієї країни, стали для Роберта Велча основними проблемами, що загрожують Америці та американському традиційному, індивідуалістичному способові життя. Він покинув бизнес і — як каже про себе — присвятився організації руху, який назвав „Джан Бирч Сосайти". В грудні 1958-го року Роберт Велч і одинадцять його однодумців формально заснували і інкорпорували товариство. У виданій Велчом „Синій книзі" подано, що ціллю т-ва буде „пропагувати зменшення державної влади, більшу відповідальність і кращий світ". Товариство виступає проти комунізму та інтернаціоналізму, а зокрема проти „намíреного інтернаціоналу, що тепер зветься Об'єднаними Націями". Т-во має бути „монолітним тілом", яке діятиме під „авторитативною контролею". Журнал „Амерікен Опініон" служить для поширювання його ідей і вияснення завдань і метод.

Роберт Велч, офіційно званий „Засновником", їздить по країні, скликає збори, пропагує і притягає членів та прихильників. Організація його росте, і серед його прихильників є багато відомих імен, індустріялістів, кол. старшин армії, політиків, журналістів, які сміють мати свою думку і заступати непопулярні ідеї. Бо справді, ідеї його, а радше проголошувані методи ледве чи можуть розраховувати на популярність у ЗДА. Здається, найслабшою сторінкою Велча є те, що проголошує він кличі й засоби, які є „злими" в традиційній оцінці публіки. Він є проти „демократії" і одверто це визнає, хоч „демократія" вважається тут за символ всього суспільного добра.

Велч вичислює методи боротьби з комунізмом і іншими „злими силами, що тепер загрожують нашій країні, нашому життю, нашій цивілізації". В практиці методи ці загально вживані в політичній боротьбі навіть у цій країні, але називають їх „брудними". Велч явно приймає їх за свої. Він, як колись пок. сенатор МекКарті, не вагається кидати обвинувачення в сприянні комунізмові проти колишнього президента Айзенгавера і його брата, проти головного судді Найвищого Суду Ворена і інших, очевидно, не маючи змоги довести правдивости своїх обвинувачень, так, як колись не міг і МекКарті. Для пересічної публіки вони звучать так абсурдно, що мусять підривати довір'я до обвинувача. Методи і їх презентація — це, безумовно, слаба сторінка Товариства Джана Бирча і його „Засновника". Але певне також, що серед тих, які його атакують, висміюють, як і навіть проти нього демонструють, хоч ніколи не демонстрували проти комуністів, є не тільки щирі демократи, що з глибини свого переконання виступають проти найменшого вияву, що пахне „авторитарністю", „фашизмом", диктаторством... Там напевно є багато й тих, що для них „громадянські права", нібито загрожувані Бирчом, є лише джерелом особистого добробуту; там є й такі, що за ідеями Бирча добачають сліди антисемітизму; там, передусім, всі крайні та „рожеві" ліберали або й прямі прихильники комунізму.

Т-во Джана Бирча має вже й свої жертви. Командир американської дивізії в Німеччині, ген. Вокер, уживав матеріялів цього Т-ва для політичного виховування своїх вояків. Його відкликали з того посту. Він покинув армію і появився на політичному обрії як нова особистість. Вже називають його „новим хрестоносцем", і вже біля нього розгортається контроверсійна політична й журналістична діяльність. Майбутня роля його в політичному житті Америки ще не ясна, але для Т-ва Джана Бирча його ім'я щонайменше добра реклама.

Американська демократія, як по суті кожна демократія, передбачає вплив громадян на хід політики уряду. Спокійний і традиційний вияв такого впливу це, наприклад, висловлювати опінію в тій чи іншій справі своєму конгресменові; активізуватись у політичній партії, писати „листи до редакції"...

Немає в американській традиції таких „груп акції", як Т-во Джана Бирча, а ті, що були, як, наприклад, група „незнайків" (нов натинг), не записалися тривкими буквами в історії. Чи і як запишеться в історії Товариство Джана Бирча, покаже майбутнє.

(юст)

МАКУЛЯТУРА — НЕ КУЛЬТУРА

Характеризуючи розвиток культури за роки совєтської влади, Подгорний, перший секретар Центрального Комітету компартії України, сказав у своїй звітній доповіді на 22-му з'їзді у Києві, що тепер в Україні друкується 112 мільйонів книжок річно.

Хоч цифра ця імпонуюча, вона має свої „але", які майже повністю відбирають її значення.

Розшифрування цієї на перший погляд імпозантної цифри показує різні аспекти.

Не будемо покищо самі її розшифровувати, а дамо слово Ганні Кравченко, директорові Книжкової палати УССР, в якій, як вона запевняє, зберігаються примірники кожної газети, журналу і книжки або друкованого слова, що появилося в Україні.

Отже, Ганна Олександрівна заявила, що у 1956 р. в Україні надруковано 97 мільйонів примірників книжок, з чого 68 мільйонів, тобто добрих 60 відсотків, в українській мові.

Від року 1956-го кількість книжок надрукованих в Україні російською мовою, у зв'язку із посиленим русифікаційним курсом, порівнюючи з кількістю книжок друкованих українською мовою, значно збільшилась. Тому ствердження Кравченко для 1956 року відносно накладів книжок в українській і російській мовах, їх процентове відношення, можна сміливо прийняти також для 1960 і 1961 років.

Отже, з тих 112 мільйонів примірників, про які згадує Подгорний, кругло 34 мільйони треба відрахувати на книжки в російській мові.

Все, що друкується в Україні в російській мові, до надбань української культури зарахувати ніяк не можна, тому українська літературна продукція в Україні репрезентується тільки 78 мільйонами примірників книжок. Далі розшифровувати цю цифру 78 мільйонів дозволимо поетові й академікові М. Бажанові.

Він, як голова правління Спілки радянських письменників України, доповідаючи 4-му З'їздові Спілки („Рад. Україна" з 12-го березня 1959 р.), сказав:

„За останні чотири роки на Україні видано значними тиражами близько 250 нових романів і повістей, стільки ж збірок поезій і поем. На сценах театрів було поставлено 90 нових п'єс українських авторів".

В сумі, значить, за чотири роки в Україні видано 590 назв нових літературних творів, або кругло 150 таких творів річно.

З малими, може, поправками ця цифра 150 назв літературних творів залишатиметься і в роках 1959, 1960 і 1961 р. отже також для того періоду часу, який має на думці Подгорний.

До культурного сектора треба зарахувати також книжки з ділянки мистецтва і науки. За відсутністю під рукою даних у цій справі, не можемо сказати, скільки назв книжок з ділянки науки і мистецтва видається річно в Україні, зможемо тільки приблизно про це говорити.

Але наперед, яку кількість примірників становлять 150 назв літературних творів, друкованих річно в Україні?

Це можна з досить великою точністю обчислити із тиражів книжок, які маємо під рукою: „Буденний хліб — Рубають ліс", А. Крушельницького, Львів 1960 — 11 000 примірників; „Оповідання та повісті", Марко Вовчок, Київ 1959 - 15 000 прим.; „Антологія української поезії" Київ 1957 — 8 000 прим.; „Сестри Річинські" Ірина Вільде, 1958 Львів — 15 000 прим.; „Питання походження української мови" Л. Булаховський, Київ 1956 — 6 000 прим.; „Нариси стародавньої історії Української РСР", Акад. Наук УССР, Київ 1957 — 3 000 примірників; „Історія Львова", Львівський держуніверситет, 1956 — 2 000 прим.; „Народний одяг західніх областей України" О. Кульчицька, Акад. Наук УССР 1957 — 5 000 прим.; „Народня кераміка західніх областей України" К. Матейко, Київ 1959 — 2 000.

На основі цих прикладів можна зробити висновок, що літературні твори видається в Україні тиражем від 10 до 15 тисяч примірників (романи і повісті), збірки поезій не більше як 5 тисяч примірників, а мистецько - наукові твори не більше як 2 - 5 тисяч примірників.

Отже можна сміливо сказати, що книжки, які належать до українського культурного фонду, друкуються в Україні пересічним тиражем 6 - 7 тисяч примірників.

Що це дає в сумі і що це означає?

150 літературних творів річно по 7 тисяч примірників кожний дають в сумі 1 050 000 примірників. Приймемо (з великим перебільшенням), що стільки ж примірників книжок річно виходить із ділянки мистецтва і науки і (вже з дуже великим перебільшенням) стільки ж примірників книжок - перекладів з чужих мов на українську мову. Все це в сумі дасть кругло 3 мільйони примірників річно.

Відраховуючи цих 3 мільйони книжок українського культурного фонду від 68 мільйонів загальної суми примірників книжок в українській мові, одержуємо 65 мільйонів.

Ці 65 мільйонів примірників — це масово - тиражні видання, які охоплюють закони, постанови, „положення", звіти, промови партійних і совєтських лідерів, звернення, брошури про досвід передових свинарок, доярок, пастухів, кукурудзоводів, буряководів і т. п. Всі цього роду книжки виходять тиражем в десятки й сотки тисяч примірників, і вони в сумі творять оту на перший погляд імпозантну цифру книжок, друкованих в Україні. Але ж власне ці видання нічого для української культури не дають і за короткий час стають макулятурою.

Поважну частину загального числа книжок, друкованих в Україні щорічно, становлять шкільні підручники, але тому, що це є передруки тих самих книжок, до культурного фонду України також зачислити їх не можна.

Отже, на 40 мільйонів населення України, в тому числі 32 мільйони самих українців, в Україні друкується щороку кругло 3 мільйони книжок, які мають якесь відношення до української культури, або 1 примірник на кожних — 12 українців.

Така дійсність криється за імпозантною цифрою, що її подав Подгорний.

Це означає, що в Україні панує страшний голод на українську книжку.

За даними збірника „Народне господарство УССР" (Держстатвидав, Київ 1955), в Україні було у 1955 р. 35,977 масових бібліотек і 30,063 шкіл, при яких теж мусіли б бути бібліотеки; крім того бібліотеки існують при університетах, технікумах, інститутах. Загальне число бібліотек в Україні в р. 1960 доходило 80,000, як це подав Подгорний у своїй статті у „Правді" з 12-го листопада минулого року.

Отже, коли в Україні книжка виходить тиражем у 15,000 примірників, то ледве кожна третя бібліотека може її мати. І так воно є, про це свідчать часті листи до республіканських газет з нарíканнями, що бібліотекарі на місцях не можуть дістати бажаних читачами книжок.

Справа ускладнюється ще й тим, що в Україні, як правило, книжки з ділянки української культури не перевидаються — хоч запотребування на них велике.

абв.

Людина і космос

Коли тепер пишуть в пресі про „космічні простори", то мають звичайно на думці ті обшири, в яких обертаються наша Земля, Місяць, Венера, Сатурн та інші плянети й Сонце. Англійська мова має слово „спейс", що вживається нарівні з словом „юніверс", яке по-українськи треба віддавати словом „всесвіт".

Англомовний журналіст, поруч зі словами „спейс" і „юніверс" уживає „слова „космос", коли пише про такі простори, відстань до яких становить більйон більйонів миль.

Чому згадуємо про це?

31-го жовтня цього року в далекій Австралії в місті Паркс, у Новій Південній Валії, за 200 миль на захід від Сиднею, віддано до публічного вжитку другий щодо величини радіотелескоп. Тепер цей радіотелескоп випробовують, але з його поміччю вже відкрито численні нові джерела радіоактивної матерії, що випромінюють „сигнали", досі людям невідомі.

Антена нового радіотелескопа має 210 стіп в поперечнику. В Джюдрелл Бенку в Англії недалеко Манчестеру є дещо більший телескоп, бо його антена має в поперечнику 250 стіп. Однак, австралійський радіоскоп діє з більшою точністю, як англійський, і тому він зможе сягнути у той „всесвіт", віддаль до якого становить 228 000 більйони більйонів миль. Коли б хтось хотів усе це число написати цифрами, то мав би додати 21 зеро до 228!

Австралійський радіотелескоп „зарекордував" в тій частині неба, яку ним досліджували, у три рази більше радіових джерел, як досі було виявлено — ствердив д-р Е. Дж. Бовен, шеф радіофізичного відділу при Промисловій дослідній і науковій організації Коммонвелту. Щоб проаналі-

(Закінчення на стор. 3-ій)

ТВОРИ МАРКІЯНА ШАШКЕВИЧА

(8)

НЕЩАСНИЙ

Кому Бог в груди дав серце м'якеньке
І дав вродитись в добрую годину,
Щастя, як літом сонечко тепленьке,
В життю му всяку огріває днину.
Й світ йому милий і солодка нічка,
Мислі веселі і серденько грає,
Як у дуброві тихенька криничка,
Днина за днинов так йому спливає.
Лиш хто в посестру взяв тяжку недолю,
Що давить серце, як відьма кощава,
Хто вражій нужді попався в неволю,
Кому з журбами і сон і забава
Тому ніт місця ані супокою,
Нудиться світом, нудить і собою;
Туга до серця, як гадь, ся вселила,
З'їдає мислі, як змія зірочки[1],
Груди зсушила, здоров'я зносила,
Хліб му не милий, не терпить сорочки.
Ще ж то хто може із серця сплакати
Чи у куточку, чи за углом хати,
Чи у грудь брата, чи хоч в жменю друга,
Хоч на часочок спливе з серця туга.
Лиш коли сльози в грудях скаменіли
І в тяжку скалу над серцем ся збили,
Разів із десять щодень рад бись вмерти:
Годі, а годі! .. Потіхи ні смерти! ..

[1] За колишнім народнім повір'ям, чарівниці нібито зірки знімають.

ТУГА

Крутий берег, по березі трава зелененька,
Серед трави край берега калина червенька.

Своє гілля буйненькеє сумно в воду клонить,
Своє листя дрібненькеє по водоньці ронить.

Скоро смеркнесь, голуб сивий сюди прилітає,
Нічку гуде, нарікає, ранком ізлиняє;

Нічку плаче, жалкуєся, рясні сльози ронить,
На розсвіті ізлиняє, в темні ліси гонить.

На темнії ліси гонить та й зворами блудить,
Там горює, униває, тяжко серцем нудить.

Весна одна перецвіла, минула і друга,
Вже і третя засіяла, не минає туга.

І все голуб прилітає, на гіллі сідає,
І половку к листям тулить, плаче і ридає:

„Де злетіла-сь, голубонька, сивенька, миленька?
Щезла з ними, лишилася година сумненька.

Ні тя мислями змислити, ні думков здумати,
Ні очами тя глянути, лиш згадков згадати.

Світ ми мерзкий, нічка мила, голублюся з тьмами,
Мари — дружба, ліси — хата, гоню за зморами.

А бодай ви, лихі води, в лугах заблудили,
Що ви мою ясну зорю та під себе вбили.

Люта би вас буря в мряку та дрібну розбила,
Дрібну мряку та й розбила, сліду не лишила.

А бодай вас жарким літом дуга випивала,
А зимою студінь люта навік ледом стяла.

Ой ти, водо, ти бистрая, лиха розлучнице,
Поган-татар нехай гидке в тобі миє лице.

Щастя моє перебилось, доля вже минула,
Мов ластівка скорокрила в безвісті злинула".

ВІРНА

Зашуміла дібровонька, листом зашуміла,
Затужила дівчинонька, серцем затужила.

Тужить нічку, тужить нічку, тужить і день білий,
Бо із війни за три роки не вертає милий.

На могилі-верховині милого спращала,
Біле личко цілувала, слізьми проводжала.

„Не плач, не плач, ластівонько, дасть Бог звоювати,
До твоєї соколоньком я прилечу хати.

Не плач, не плач, голубонько, не плач, не журися,
Подай ручку біленькую, додому вернися".

Вдарив коник у копита, задзвонив стаклями[1],
Лишилася сиротонька з журними гадками.

Вдарив коник у копита, на вітр пустив гриву,
За лісами, за горами лишив чорнобриву.

Край діброви на горбочку сипана могила,
Там дівчина із зорями щодень виходила.

Виходила із зорями, стояла до ночі,
Свої чорні за миленьким видивила очі.

Ой ходила, ой бродила зимами, літами,
Витоптала биту стежку білими ногами.

[1] Стаклями — стременами.

На свіжу могилу Олени Гординської

Олена Гординська відійшла від нас несподівано. Хоч вона мала 75 років життя, то була молода духом і повна розмаху в суспільній праці, що її смерть заскочила нас. Вона осиротила не тільки свою рідню й особистих друзів, її відсутність відчуває болюче організація Союзу Українок, якій віддала свій досвід і серце, що обіймало всіх, хто потребував помочі.

Ця незвичайна жінка виросла з нашої галицької землі і, хоч взяла зі свого середовища все, що для нього типове — то не мала в собі нічого з т. зв. галицького загумінку.

Народилася вона 26 лютого 1886 р. в с. Чолганах коло Долини, в священичій сім'ї о. Ів. Бірчака й Марії з Долинських. До школи ходила в поблизькому Болехові, але кожні свята, кожні ферії проводила в батьків на селі. Через те й знала його наскрізь: його матеріяльні недостатки, але й красу його патріярхального ще в ті часи побуту, мистецьку обдарованість, зокрема жіноцтва, а надівсе глибоку релігійність нашого селянина. На цих твердих основах формувалася особовість молодої дівчини. На 19-му році життя вийшла заміж за д-ра Ярослава Гординського й молоде подружжя замешкало в Коломиї. Тут молода жінка відразу включилася в суспільне життя, вступаючи в члени Жіночої Громади, яка опікувалася дівочою бурсою. В бурсі жили переважно дівчата зі села, що нераз серед тяжких матеріяльних труднощів здобували освіту. Тут була й перша нагода пригорнути теплим серцем тих найменших.

В 1912 р. подружжя Гординських переїхало до Львова, де д-р Ярослав працював як гімназійний учитель і посвячувався науковим дослідам. Йому й завдячує молода дружина свою дальшу освіту. Поле для суспільної діяльності було розлоге, і Олена Гординська вміла погодити обов'язки дружини, а згодом і матері з улюбленою суспільною працею. Це передусім праця в Українській Захоронці, де виховувалися не тільки сироти, але й діти робітників. В цьому товаристві Олена Гординська працювала понад 25 років як член управи, з того 12 років як його голова. Треба було великої підприємчивості і зарадности, щоб роздобути фонди для ведення такої потрібної установи. Працювала також у товаристві для служниць „Будучність", де гуртувалися дівчата з наших сіл, що йшли в місто для заробітку і нераз були наражені на поневірку і деморалізацію. В цьому товаристві непевнісменні дівчата вивчали грамоти, здобували національну свідомість і розвивали свій мистецький смак, плекаючи вишивку.

Після листопадового зриву, коли почалися арештування серед нашої молоді, Олена Гординська працювала в кухні для в'язнів, вона теж була одною з організаторів Товариства Українських Інвалідів. Коли ж засновано у Львові таємний український університет, то нераз виклади відбувалися в гостинній хаті Гординських і неодному студентові зорганізовано там допомогу в харчах чи в одязі. За часів німецької окупації Олена Гординська була в числі тих, що разом зі св. п. спископом Будкою вели допомогову акцію для бідних. Врешті під час великого нашого ісходу, вже після смерти чоловіка, Олена Гординська опинилася в Австрії і звідти в 1948 р. переїхала до Америки. Тут відразу включилася в працю в Союзі Українок, як секретарка 28-го Відділу, згодом як референтка суспільної опіки в головній управі і врешті як голова окружної ради в Нюарку, яку сама зорганізувала.

Це короткий перелік, в якому замкнуто довгі роки працьовитого життя тої жінки, що до кінця зберегла вищеєну з батьківської хати та рідного села глибоку релігійність і проявляла її в харитативній праці серед тих найменших. Для неї віра без вчинків була справді мертва. Життя її ціле пройшло в нашій трудній добі, вона зазнала невигод і небезпек великих воєн і усіх окупацій, що перевалилися через нашу землю, сама витерпіла багато, але всі ці пережування не зігнали погідної усмішки з уст цієї сиволосої жінки, ані погідного погляду з її ясних очей. Вона лише навчили її бачити людське горе, ділити його щирим серцем і по своїм силам нести допомогу — без розголосу, як річ самозрозумілу. Вона була тверда для себе, не хотіла піддатися злої погоди, щоб зупинила її прийти на сходини, не було важко пакувати посилки для потребуючих в Европі. Але й не була задалекої дороги в її поважному вже віці, якої вона не відбула б, щоб пережити такі хвилини піднесення, як відкриття пам'ятника Шевченка у Вінніпегу, чи Лесі Українки в Клівленді. Вона вміла помітити недоліки, але не перебільшувала їх ваги, бо розуміла недосконалість усього людського, але й уміла черпати під'йом з наших досягнень.

Бувши такою активною на громадському полі, Олена Гординська не занедбувала того, що кожній жінці найдорожче — свого неподільного королівства — своєї родини. Вона розуміла наукові зацікавлення свого чоловіка і піддержувала їх, вона зуміла теж підмітити і піддержати мистецькі дарування своїх дітей і була їх добрим духом у стрімкій мандрівці до висот.

Вона була теж вірним приятелем для тих, з ким доля зведала її ближче. Її загально шанували за її жертвенну працю, справді муравлину і без розголосу. Певним мірилом того загальної пошани була чисельна участь громадянства в похоронах. Зокрема глибокий жаль вона залишила серед жіноцтва зі Союзу Українок. Кожна смерть болюча своєю невідкличністю, але про Олену Гординську направду можна сказати, що вона не вмерла ціла. Відійшла серед розгару праці, залишивши багато початих робіт, які треба підняти і довершити. У її відході є щось з бойової смерти вояка, оспіваного в „Чотирьох шаблях":

> Солдат на землю падає від кулі,
> Його життя іще летить вперед.

Дарія Горняткевич

Пассейк вшанував 25-ліття союзової праці Петра Головачука особливим дарунком

Пассейк. — Останньої неділі, 17-го ц. м., місцева українська громада вшанувала бенкетом, влаштованим в місцевім Народнім Домі, свого доголітнього діяча, Петра Головачука, з нагоди його 25-ліття на уряді секретаря великого, місцевого, 42-го Відділу УНСоюзу. В бенкеті взяли участь не тільки члени Відділу, але багато інших громадян, зокрема представники місцевих організацій. Бенкет відкрив голова Відділу В. Новацький, а проводив бенкетом тостмайстер п. Микитин, охоронник і визначний діяч Відділу. В промові він з'ясував великі заслуги ювілята для УНСоюзу і всієї громади. Місцева громада вітала п. Головачука китицею квітів та словами признання, з якими виступили урядовці його Відділу, а саме предсідник В. Новацький, містопредсідник п. Ваньо, касир п. Михайлишин, рекордовий секретар В. Марущак, бувший організатор Відділу І. Влиха. Окремо вітали п. Головачука голова Української Централі в Пассейку, в дорученні член 42 Відділу, п. Хомко, головний радний „Народної Помочі" п. Яремко і представник ООЧСУ, С. Покора. Від земляків з Монастириськ вітав ювілята п. Саган, від 254 Відділу УНСоюзу в Патерсоні, А. Зелинський від союзових піонерів И. Качала, від Відділу Організації Оборони Лемківщини І. Блиха та від місцевого громадянства ред. Ямняк. У бенкеті взяла участь дружина п. Головачука Катерина та син Миросла в, інженер та винахідник з дружиною, який в українській мові вітав свого батька з ювілеєм.

Головну промову на бенкеті виголосив представник УНСоюзу і його головний секретар Я. Падох, який в імені Екзекутиви зложив гратуляції ювілятові за його невтомну працю для УНСоюзу та всієї місцевої громади. Він закликав приявних склaсти п. Головачукові ювілейний дарунок у формі, яка найдорожча для нього, а саме у підписаних аплікаціях на членство УНСоюзу. Він поінформував приявних, що п. Головачук зорганізував в минулих роках кількасот членів для УНСоюзу. Найбільше число зорганізував він у 100-ліття смерти Т. Шевченка, який є патроном УНСоюзу і його 42-го Відділу. До 62 нових членів, які він здобув по сьогоднішній час, додано нових 10 аплікацій, які він зложив під час бенкету на руки головного секретаря. Декілька родин, приявних на бенкеті, зголосило своє приступлення до УНСоюзу, а урядовці Відділу зобов'язалися допомогти п. Головачукові закруглити його цьогорічний успіх до числа 100 нових членів, щоб в цей спосіб у свій ювілей він став „сотником" УНСоюзу. Під кінець цього гарного свята громадської активности ювілят П. Головачук, говорив про свою працю та її спонуки. Згадуючи про дуже важкі початки громадської організованости в Америці, він скромно додав, що серед тих труднощів ніхто, хто любив свій край, не міг сидіти, склавши руки. Більше ніж сотня учасників бенкету нагородили це слово й довголітню працю п. Головачука теплими й щирими оплесками.

Боффало в поклоні Безсмертним

3-го грудня в Боффало відбулася Академія, присвячена героям Базару. Не дивлячись на те, що того дня відбувалося аж три імпрези, заля була переповнена.

Генерал П. Самутін при торжественній тиші здав символічний рапорт тим, які віддали своє життя за волю і незалежність нашої Батьківщини-України, Героям, які вірили, що їх слідами підуть наступні покоління і виборють те, за що Вони згинули. Реферат генерала П. Самутіна „40-річчя Базару" захоплює і поривав. В очах багатьох присутніх блищали сльози. Уроочисто вояки приймають нагороду — Восиний Хрест. Згадують минулі часи з гордістю, бо ж вони також боролися за волю і правду, та червоний кат був сильніший і переміг. Боляче нашим воякам, що не на своїй рідній землі приймають вони ці хресті. І хочеться вселити в їх душі надію, що не все пропало, с ще боротьбу і, може, з допомогою Всевишнього і на нашій землі засяє воля і незалежність. І тоді на рідній землі воздвигнем пам'ятник всім відомим і незнаним героям, які полягли за волю України.

Шкода, що мало було наших молодих хлопців, для яких варта було б почути заклик генерала Самутіна, бо ж і на них чекає Україна. Це вони перші мусять покласти китицю живих квітів на могилу героїв Базару.

Художня частина доповнила цей урочистий вечір.

Наталка Гайдар

Другий виступ Любо Мацюка в Німеччині

Другий з черги виступ відомого співака Любо Мацюка, який перебуває в Европі, відбувся 22-го листопада під патронатом американсько - німецької інституції „Амерікен Гавз" в Штутгарті. В програму входили твори бразилійських та українських композиторів: Міньоне, Генріке, Віля-Лобос, Брага, Овалє, Бокіно, Гасп та Косенко, Майборода, Зноско - Боровський, Лятошинський, Шуть, Рудницький, Фоменко, Гнатишин. — Концерт був виключно для членів товариства та запрошених представників американського і бразилійського консулятів та представників управи міста Штутгарту. Слухачі щедро винагороджували українського мистця оваціями оплесками та примушували до наддатків. Після концерту відбулося прийняття для мистця, на якому були теж присутні вже згадані представники трьох держав.

Оце другий з ряду виступ нашого співака Любо Мацюка в Штутгарті, що в короткому часі здобув собі належне признання серед музичних кол. Слідуючі концерти Любо Мацюка відбудуться з рамени товариства „Музична Молодь Німеччини" в таких містах: Гайзельберг, Карлсруге, Пфорцгайм, Гайльброн, Еслінген та ще один у Штутгарті.

Концерт для відзначення 1-го Листопада 1918 р. в Маямі, Флорида

Заходами Центрального Комітету Українських Організацій міста Маямі на Флориді відбувся 19-го листопада в Українським Народнім Домі величавий Концерт для відзначення подій 1-го Листопада, пам'ятного 1918 року, на Західних Областях України. Концерт попереджувала панахида за полеглих героїв Зриву, яку відправили в українській православній церкві св. о. Миколая о. ігумен С. Магаласом. Панахиду відправлено по Службі Божій, а концерт започатковано о год. 7-ій вечором.

Концертова програма поділялася на дві окремі частини. До 1-ої частини входило вісім точок, в котрих включалися: скрипкове соло в супроводі піяна панни Лідії Остапюк, її батька п. Остапюка; соло на акордіоні відомого артиста п. Рональда Світза, що здобув світовий чемпіонат в Европі; жіночий хор української православної церкви св. о. Миколая під управою о. ігумена С. Магаласа, та — дві промови: вступна п. Годівського, і англійською мовою п. Д. Криси. Цю частину закінчено обширним рефератом інж. п. В. Рижевського. І гра на інструментах і співи з промовами були виконані добре; з'окрема на відзначення заслуговує соло точок п. Р. Світза, якого віртуозність гри рясно оплескувала публіка.

До другої частини входили: деклямація панни Лесі Годівської „Ти воскресиш, Україно" В. Сосюри; тенорове соло п. Івана Козири в супроводі піяна п. Л. Годівської, п. в. „Ой у полі верба" — В. Заремба, і, — виступ мішаного хору української православної церкви св. о. Миколая під управою о. ігумена С. Магаласа. Хор відспівав три пісні: „Із-за гори, сніжок летить"; „Козака несуть", музики М. Леонтовича, та „Земле моя!" — новоскомпонована пісня на слова вірша О. Кобця. Точки цієї частини виконані були добре. Не дивлячись на те, що хор постав рік тому, він дав, що міг найкращого. З'окрема мило вражала пісня „Земле моя", перший раз відспівана в Маямі, та яку прийнято рясними оплесками. Автором пісні є сам диригент о. ігумен С. Магалас. Варто, щоб ця глибоко патріотична пісня знайшла місце і в інших сильнійших хорах.

Варто, щоб набудуче Центральний Комітет влаштовував подібні свята спільними силами всіх місцевих українців.

Н. Н.

● **Адміністрація харчів** 1 лків видала книжечку, яка інформує людей про те, які повинні бути добрі харчі. Книжечка називається „Вот ди консюмер шуд ноу эбавт фуд стендартс". Цю книжечку можна замовити в Прінтінг Офіс, Вашингтон, Д. Ю. по 20 центів за примірник.

„Плавучий коледж сімох морів"

Філядельфія, Па. — Повідомляють, що 2-го жовтня 1962-го року з цього порту вийде 484 стіп завдовжки корабель „Єрусалим", на якому буде Плавучий Коледж із 500 студентами, професорами та всім потрібним науковим матеріялом. Перший піврік цього коледжу триватиме 5 місяців, і тоді цей корабель прибуде до Сан Дієго в Каліфорнії. Другий півріч почнеться на цьому кораблі на весні 1963-го року і він навчатиме своїх студентів про Азію та Латинську Америку, а в першому півріччі навчатимуть про Африку і південно-східню Азію. Кошти навчання на цьому плавучому коледжі виноситимуть по $2.500 до 3.500 на семестер. Корабель матиме холодильне влаштування, студенти дістануть приміщення, харчі, навчання і транспорт під час прогулянок на суходолі. На кораблі будуть протестантський, католицький і жидівський капеляни. Корабель відвідає: Сенегаль, Малі, Ліберію, Гану, Нігерію, Анголю, Південну Африку, Індію, Цейльон, Тайланд, Тайван, Японію і Гаваї.

ЛЮДИНА І КОСМОС

(Закінчення зі стор. 2-ої)

вали ці дані, треба щонайменше два-три роки часу.

В наступному році цей велетень - радіотелескоп спробує сягнути до крайніх меж всесвіту, які можна обсервувати. Гадають, що це допоможе розв'язати цілий ряд ключових космічних загадок. Цей самий інструмент допоможе також своєю незрівняною прецизністю укласти мапу Чумацького Шляху (Молочної Дороги), що складається із соток більйонів соняшних систем, серед яких наша соняшна система є лише мізерною порошинкою.

Але незабаром, уже в 1964 р., людина зможе ще далі заглянути в безмежні космічні простори, які навіть при найбуйнішій фантазії годі собі уявити. За три роки команда американської фльоти має викінчити в Шугар Гров, у Вест Вірджінії, будову радіотелескопа, який буде гігантом супроти всіх дотеперішніх, бо його антена матиме 600 стіп у поперечнику. Він ловитиме найслабші радіові „сигнали" навіть із тих зір, яких ми не бачимо.

Теоретично цей телескоп зможе відбирати радіопромінювання з віддалі 38 більйонів світляних років, у 19 разів більше, як 200-цалевий оптичний телескоп із Мант Паломару в Каліфорнії. Для пояснення треба додати, що світляний рік, — це віддаль, яку промінь світла поширюючись із швидкістю 186.000 миль на секунду переходить за один рік, отже 6 трильйонів миль. Це значить, що згадання радіотелескоп ловитиме „сигнали" з віддалі, про яку ми вже згадували — 228-ох більйонів більйонів миль.

Людина поволі розкриває таємниці природи в найширшому розумінні цього слова. Збільшення засягу радіотелескопів та швидкий поступ у ракетному дослідженні нашої соняшної системи можуть розв'язати не одну велику проблему космології, передусім початок і кінець отого незбагненного для людського розуму всесвіту.

Коли песиміст чує про віддаль, що становить 228.000 більйонів більйонів миль, він каже: І чим ти є, людино, в своєму маленькому світі? Чим є твоя Земля, і чи можеш ти себе порівнювати з тими просторами, з яких сигнал іде до нас 38 більйонів світлових років?

А оптиміст із радістю стверджує: І оце мізерне створіння - людина може сягати вже так неуявно далеко в космос своїми інструментами!

Діяльність Денверської групи УВАН

Дві обставини вплинули на програму чергового засідання Денверської Групи УВАН 4 листопада 1961: смерть проф. Я. Моралевича і Шевченківський Ювілейний 1961-ий Рік.

Проф. - економіст Яків Моралевич влітку 1961 переїхав з Шикаго до Денверу. Спочатку почував себе добре в колорадському підгірському підсонні, але згодом занедужав і по кількох тижнях відійшов від нас 1 листопада 1961. Йому був присвячений вступний реферат інж. Л. Биковського на тему: „Яків Михайлович Моралевич, 1878-1961, його життя та діяльність". Доповідач після життєпису покійного поінформував про його заслуги як громадянина - адміністратора та організатора урядового апарату УНР в 1917-20 рр., як педагога - професора трьох українських високих шкіл на чужині впродовж 1922-1956 і автора шістьох економічних і фінансових підручників, та схарактеризував покійного як людину скромної вдачі, але невтомної праці. Ім'я проф. Я. Моралевича славно записане в історії українського шкільництва. Після того збори вшанували пам'ять заслуженого проф. Я. Моралевича вставанням і одноквилинною мовчанкою.

Головну доповідь того вечора виголосила пані д-р Марія Овчаренко, член НТШ, на тему „Сергій Єфремов як шевченкознавець". Пані д-р М. Овчаренко віднедавна приїхала до м. Ганнісон, в стейті Колорадо. Тут, в Вестерн Стейт Коледжі, викладає славістику і германістику. Працює від довшого часу над більшою розвідкою: „С. Єфремов як літературознавець", що має незабаром бути друкована в „Записках НТШ" в Ню Йорку.

Виголошуючи доповідь в зв'язку з Ювілейним Шевченківським Роком пані М. Овчаренко зреферувала тільки один розділ своєї праці, що відноситься до шевченкознавства. Вона переказала життєпис академіка С. Єфремова. Більш докладно представила формування його української національної свідомости. Описала його як видатного публіциста й літературознавця. Відтак ширше спинилась над його зацікавленням Т. Шевченком. Обговорила шевченкознавчі праці С. Єфремова. Вони були на той час видатними, але й односторонніми, тому що С. Єфремов, правник по освіті, став літературознавцем самотужки, а до того ще й був підо впливом панівної тоді народницької течії. Щойно після зорганізування Української Академії Наук у Києві він мав можливість науково - дослідчо зайнятися шевченкознавством. Запляпував і почав опрацьовувати, зі своїми співробітниками, на підставі рукописів, повне критично перевірене, академічне видання творів Т. Шевченка. Але після виходу на світ перших томів працю його перервав арешт і процес СВУ. Його цінні власні збірки матеріялів і Академії, над якими він працював, майже цілковито загинули.

Змістовна і об'єктивно потрактована доповідь викликала зацікавлення й жваве обговорення з участю 8 осіб, з-поміж численних, на денверські обставини, присутніх.

В кінцевому слові пані М. Овчаренко підкреслила ще раз великі заслуги С. Єфремова як літературознавця — автора першої у ті часи „Історії українського письменства". Деякі дослідники, з огляду на її велетенський вплив на формування української національної свідомости, ставлять цю книжку поруч „Кобзаря" Т. Шевченка, не дивлячись на те, що вона може не відповідає сучасним літературознавчим критеріям. Так само мають свою вартість і його шевченкознавчі праці, не дивлячись на їх народницьку односторонність.

Взагалі, сказала пані д-р М. Овчаренко, в шевченкознавстві відбувається тепер після праць новітніх шевченкознавців — проф. П. Зайцева, пані Шагінян і інших дослідників, — „переоцінка вартостей". Це відноситься й до шевченкознавчих причинків академіка С. Єфремова.

Л. Б.

ЗАКЛИК ОО. СТУДИТІВ ІЗ ВУДСТОКУ

Всечесніші Отці, Українська Громадо!

Ми, ченці Студити, замешкалі у Вудстоку, Онтаріо, Канада, звертаємося до Ваших добрих сердець за ласкавою поміччю й пожертвою на будову церкви й манастиря для прослави Бога. Десять років тому, як ми приїхали до Канади й осіли на фармі у Вудстоку, яку подарував нам Католицький Єпископат. Тепер до нас зголошуються нові кандидати, студенти й священики, та є надія, що монастир буде рости й розвиватися, але нема для них приміщення. Будова монастиря є нашою найпекучішою потребою. Тому звертаємося з великим проханням до Вас, про ласкаву поміч і пожертву.

Будемо за Вас повсякчасно молитися, щоб Господь Бог винагородив Вам стократно Вашу лепту в цьому житті, і по смерти вічною небесною славою.

Пожертви просимо слати на адресу о. Настоятеля:

Rev. Theophan Shewaha, Superior of Studite Monks, Box 10, 560 Parkinson Ave., Woodstock, Ontario, Canada

Виказ третій наших жертводавців, які зложили свої пожертви на будову церкви й монастиря оо. Студитів у Вудстоку, Онтаріо, Канада.

Панство, Н. Н. В. Торонто $1.800; з Успенія М. Божої $380; панство Н. Н., У. С. А. $212; панство Н. Н., англійці $200; панство К. і Н. Щурики, Торонто $200; збірка у Всеч. о. Е. Бобовника, Судбури, $197; збірка Лицарів Колюмба у Вудстоку, англійці $190.90; п. Володимир Скульський з Унева, Бразилія $100; панство Марія і Евген Іванків, Шикаго $110; п-ні Анна Хомин, Дітройт $100; Всеч. о. Йоан Прокопович, Дітройт, Миш. $100; збірка у Всеч. о. М. Бутринського, Велланд, Онт. $87; п-ні Ольга Руда з Велланд, Онт. $50; збірка у Всеч. о. В. Шумая, Форт Вілліям, Онт. $76.60; панство Марія і Михаїл Михайлюки, Вудсток $70; збірка у Всеч. о. Йоана Прокоповича, Дітройт $68.74; збірка в Кіґстон, Онт. $47; збірка Всеч. о. Н. Сірого, Саулт Ст. Марії, Онт. $38.20; п-ні Юлія Полянська, Ню Йорк $50; Павло Нудик з Унева, Кіченер, Онт. $50; панство Текля і Олекса Білоус, Ню Йорк $50; Даниїл Попович, Торонто $50; Всеч. о. Василь Танчак, Америка $25; Михаїл Подлужний, Торонто $50; Н. Чорномаз, Кіченер, Онт. $50; Вілліям Судерлянд, англієць, Вудсток $50; панство Евгенія і Антоній Сломка, Дітройт $30.

Щиро дякуємо всім жертводавцям, нехай Господь Бог стократно Вам винагородить.

(Продовження буде).

Нюйоркська Громада відпровадила на вічний супочинок прикладного громадянина, д-ра Б. Карпевича

Ню Йорк. — В минулий четвер, 14-го грудня 1961 р. місцева Громада з жалем і пошаною відпровадила на вічний супочинок свого, взірцевого під кожним оглядом громадянина, бл. п. д-ра Богдана Карпевича, який помер нагло на удар серця в дні 10 ц. м. Тіло покійного спочивало в похоронному заведенні П. Яреми, де у вівторок і в середу 12 і 13 відправлено Панахиди, в яких взяло участь велике число громадян, рідні й приятелів Покійного. З уваги на заскромне, як на велику місцеву громаду, приміщення названого заведення, багато осіб не могло знайти місця всередині. Після Панахиди в середу над трумною процали Покійного д-р Б. Дзерович від Товариства Українських Правників та мгр. Л. Крушельницький від членів хору „Думка". Покійний був колись президентом Палати Адвокатів у Львові, а декілька років тому був основником і головою „Думки". На Панахидах співав названий хор, під орудою Задорожного.

Д-р Богдан Карпевич

В день похоронів о. д-р Соловій відправив Службу Божу, а після неї Панахиду в церкві св. Юра. Співав хор „Думка" під проводом п. Задорожного. Апостола, Вірую і Отче наш відспівав Осип Стецура. Церква була виповнена громадянами, як в святочний день. Опісля біля сотні громадян відпровадили покійного д-ра Карпевича на кладовище „Оливна гора". Над могилою промовляв від УККА мгр. Р. Гуглевич. Після похорону в дзеркальній залі Народного Дому в Ню Йорку відбулися поминки заходами хору „Думка", Народного Дому, якого директором і головою контрольної комісії був покійний, та 64-го Відділу СУА. Проводив поминальною гостиною голова „Думки" мгр. Л. Крушельницький. Поминальні й процальні слова виголосили Я. Падох, процаючи покійного від Наукового Товариства ім. Шевченка і Українського Народного Союзу, членами яких був покійний, та від Пласту, якого довголітнім приятелем був д-р Карпевич. Мгр. А. Луцький процав від Народного Дому, інж. М. Галів від студентства, д-р Б. Ржепецький від Літ. Мист. Клюбу та пані К. Пелешок від жіноцтва. Від приятелів і равських земляків процав покійного інж. Гойдиш. Всі промовці підкріслювали рідкі громадські й особисті прикмети покійного та його заслуги для української громади. Молитву на початку та при закінченні поминок відмовив о. д-р Соловій з церкви св. Юра.

Я. П.

ДО ПОРТУГАЛІЇ ПРИБУВАЮТЬ ВТІКАЧІ З ГОЇ

До Лісбони в Португалії прибули літаки з першими втікачами від збройної індійської інвазії на Гоу. На фото: португальські жінки з немовлятами висідають з літака на летовищі

Адвокат Айхмана зголосив відклик від засуду смерти

Єрусалим. — Помічник оборонця Адольфа Айхмана д-ра Роберта Серваціюса, Дітер Вехтенбрух, зголосив формальну заяву про відклик від засуду смерти на його клієнта. Спершу урядовець суду в Єрусалимі, куди внесено той відклик, не хотів прийняти його, бо він був писаний німецькою мовою, а урядовими мовами ізраїльського судівництва є мови гебрайська, англійська або арабська. Але самі урядовці допомогли названому німецькому адвокатові негайно зладити урядовий переклад на англійську мову і зареєструвати його. У тому формальному зголошенні відклику заявляється, що мотиви відклику будуть подані в приписаному законом 15-денному речинці. Д-р Серваціюс зголосить ті мотиви негайно після свого повороту з Німеччини, куди виїхав на Різдвяні свята. Цей відклик буде розглядатись в ізраїльському Найвищому Суді, що складається з 5-ох суддів. Якщо Найвищий Суд затвердить присуд смерти, то Айхман зможе апелювати ще до президента Іцака Бен-Цві в справі переміни кари смерти на досмертну в'язницю. Тим часом Айхмана перевели до іншої в'язниці вглибині краю. Його посадили до келії смерти у повній ізоляції від решти в'язнів. Айхман заявив, що він не прийматиме ніяких відвідувачів, та зокрема не хоче, щоб навідувались до нього духовники будь-якого визнання.

Москва експлуатує у своїй пропаґанді справу воєнного виступу Індії

Москва. — Воєнний виступ Індії проти трьох маленьких колоніяльних посілостей Португалії на Індійському півострові Совєтський Союз використовує в цілій ширині для пропаґандивної кампанії — проти Америки. Американці — твердить московське радіо — завжди підтримували колоніялізм своїх союзників з НАТО, а засуджування тепер Індії за її збройне „визволення" Гої, Дамао і Дію є доказом „колоніяльного підходу" ЗДА та їх „облуди". Московське радіо використовує нагоду, щоб таврувати „американську колоніяльну політику супроти своїх муринських громадян" та приписувати західньому оборонному блькові НАТО всю вину за зберігання у світі решток колоніялізму. Про те, скільком колоніям Британія, Голляндія і Франція признали державну самостійність — ніколи в совєтській інформаційно - пропаґандивній службі не говориться ані словом.

В Єгипті ліквідується прастару грецьку громаду

Атени. — В Греції існує Асоціяція грецьких втікачів з Єгипту, яка старається у тісній співпраці з грецьким урядом розв'язати важку проблему масового напливу греків з Єгипту, чи пак Об'єднаної Арабської Республіки, при чому ці „репатріянти" це здебільша родини, які споконвіку замешкали в Єгипті і свої родоводи виводять інколи від старинних часів. В останньому часі було ще в Об'єднаній Арабській Республіці 40.000 греків. Тепер щотижня виїжджають звідтіль транспорти греків по 500 осіб кожний. Генеральний секретар названої організації грецьких втікачів з Єгипту заявив, що у лютому 1962 року перестане існувати в Єгопті взагалі грецька колонія. Від 1952 року виїхало відтіль 36.000 греків. Масовий відплив греків та взагалі не автохтонних арабів почався від листопада мин. року, коли президент Ґамаль Абдель Нассер видав декрет, що тільки одну десяту купецько-промислового світу в Єгипті можуть становити чужинці. Грецькі школи, шпиталі й інші публічні установи в Єгипті мають вартість дол. 450 мільйонів. Грецький уряд хоче врятувати бодай частину того маєтку, що його хоче забрати єгипетська держава на свою власність. Все ж, безпосередньо грецька преса не атакує Нассера, щоб не провокувати його пімсти і ще гостріших протигрецьких розпорядків.

● **Марокканські власті дали** дозвіл 22.000 марокканським жидам вимігрувати до Палестини. З цього приводу ліві марокканські кола ремствують, що ті жиди скріплять „контрреволюційний" режим Ізраїлю, а праві марокканські араби критикують уряд, що внаслідку виїзду жидів втратить марокканська економіка.

В Австралії новий уряд матиме 2 голоси більшости

Мельбурн. — Щойно в дев'ять днів після переведення 9 грудня ц. р. парляментарних виборів в Австралії наспіли остаточні висліди з усіх розкинених по величезному просторі виборчих округ. Отож, за цим підрахунком Ліберально - крайова партія прем'єра Ґордона Мензіса вправді перемогла, але тільки — двома голосами більшости над суперницькою соціялістичною Партією праці. Все ж, прем'єр Мензіс, який брав під увагу можливість виборчої прогри, висловив вдоволення навіть з такої маленької перемоги та заповів створення знову однопартійного уряду. Маючи на увазі небезпечну ситуацію в парляменті, де опозиція готова використати кожночасну випадкову абсенцію послів з проурядової більшости і провалити уряд, Мензіс скличе парлямент тільки на дуже коротку сесію, під час якої обов'язуватиме строга дисципліна членів урядової партії, — а на літо 1962 року передбачується розписання нових виборів.

Короткі Вістки

● **У Москві нема молодечих злочинців** — рішуче заявив заступник посадника Москви, А. В. Рябінін у розмові з міським радним з Ню Йорку Бентлі Кассалем. Коли ж той останній навів йому кілька фактів молодечих злочинів у Москві, Рябінін спокійно заявив, що все воно діється під „деморалізуючим впливом Заходу".

● **На Нюйоркській** Світовій Виставці в 1964 і 1965-му роках має бути Галя медицини, в якій влаштує виставку Американський Музей Здоров'я, показуючи життя людини від періоду перед народженням до старшого віку. В іншій виставці цього Музею покажуть, як треба запобігати тому, щоб не допускати до нещасливих випадків.

● **У Парижі**, всупереч забороні уряду, відбулась в минулий понеділок масова демонстрація студентів, робітництва і різних лівих партій, зорганізована французькою лівицею однаково проти режиму де Голя, як і проти тайної Військової організації, яка бореться також проти того режиму терором і погрожує військовим державним переворотом.

● **234 професори університетів і коледжів із Філядельфії** написали листа до Президента, в якому заявили, що побудова протирадіяційних сховищ, — це „збільшення можливости атомової війни". Подібний лист написали 180 професорів академічних шкіл із Бостону, Массачусетс.

● **В столиці Ірляндії Дебліні** арештовано шість осіб за участь в нелеґальній підпільній Ірляндській Республіканській Армії, яка терором бореться за з'єднення Ірляндії, та засуджено кожного з них на 6 місяців в'язниці.

Посмертні згадки

Ігнат ЛАБАН, довголітній член Т-ва „Сокіл", Відд. 218 УНСоюзу в Кембел, Огайо, помер в дні 24-го жовтня 1961 року. Покійний народ. 1892 р. в селі Стефкові, пов. Лісько, Зах. Україна. Полишив у смутку дружину Марію з дому Дайчак, 2 сестри Анну і Марію в Україні та сестрінку з чоловіком. Покійний був дуже активним членом та урядником Відділу. Похорон відбувся в дні 27-го жовтня ц. р., з пох. заведення до укр. кат. церкви Пресвятої Тройці, а опісля на цвинтар Кальварія. Заупокійні Парастаси, Службу Божу і Похорон відправив о. Андрій Бончак, сотрудник укр. кат. церкви в Янгставні, Огайо. — Вічна Йому Пам'ять!

С. Бурий, секр.

Володимир ГАФТКОВИЧ, фін. секретар Б-ва св. І. Хрестителя, Від. 277 УНСоюзу в Гартфорді, Конн., помер несподівано 20-го жовтня 1961 року. Покійний народ. 1897 р. в Устечку, пов. Заліщики, Зах. Україна. Бувший четар УГА та інспектор Гол. Т-ва „Просвіта" у Львові, визначний громадський діяч в краю і на еміґрації. Полишив у смутку дружину Ольгу, 2 доньки Оксану і Надію, сестру Олександру Крупу, маму та 3 братів в Рідному Краю. Похорон відбувся 22-го жовтня ц. р., з церкви св. Михаїла в Гартфорді, при численній участі місцевого громадянства. Покійного процали представники від УКК і місц. Товариств, від Б-ва УСС-ів і від організації Визв. Фронту. Покійного поховано на укр. кат. цвинтарі в' Гластенбері. — Вічна Йому Пам'ять!

Управа

Андрій ВАРХОЛЯК, член Т-ва ім. Б. Хмельницького, Відд. 118 УНСоюзу в Пітсбурґу, Па., помер 12-го листопада 1961 р., на удар серця, проживши 45 років. Похорон відбувся 16-го листопада ц. р., із церкви Преч. Діви Марії в Мек Кіз Ракс, на цвинтар тієї ж самої парохії, до якої Покійний належав. (St. Mary's Ukr. Cem. Kennedy Twp. Alleg. Pa.). Покійний полишив горем прибитих: дружину Софію та 2 синів Рональда й Едварда. — В. Й. П.!

С. Білинський секр.

ТАРЗАН, ч. 4764. Таємниця.

— В справі Сю . . . — сказав Джан нервово. — Я не повинен бути поденервованим . . . Вона ж любить глузувати з усіх . . .

— І — ох, тут є ще щось інше . . .

— Так, Джане, — відповів Тоні спокійно. І що це є?